

Vydařená expedice za jihočeskými vltavíny

Jarní a podzimní období lákají hledače jihočeských tektitů k hledání více než kdykoliv jindy. Pole bývají zoraná, po četných deštích opršelá a nazelenalá přírodní skla jsou krásně vidět. I když najít pořádný kus je již dneska vzácností, přesto je každá taková expedice výzvou a mnohdy i nezapomenutelným zážitkem, který bývá umocněn štědrými nálezy z polí. Jedna z těchto příležitostí nastává právě nyní, kdy počasí spěje k nárazovým dešťovým přeháňkám a sklizeň i orba jsou již v plném proudu.

Jihočeské vltavíny a jihomoravské moldavity jsou překrásná přírodní skla, která nám mohou coby přírodní bohatství ostatní státy jen tiše závidět. Na světě je jen pár oblastí s výskytem podobných nerostů, avšak ty české se řadí k těm nejkrásnějším svého druhu.

Vltavíny a moldavity jsou obecně známy pod geologickým názvem tektity. Vznik těch českých tektitů úzce souvisí s dopadem úštěpků meteoritu do oblasti dnešního Bavorska, kde dodnes leží nedaleko sebe krátery Ries a Steinheim. K vytvoření impaktů došlo asi před 14,5 miliony lety. Obecná teorie říká, že těleso při průletu atmosférou před sebou vytvořilo tlakovou vlnu, která na v daných místech Bavorska roztavila horní vrstvu křemičité půdy a při síle exploze (meteorit pravděpodobně nespadol na povrch Země, ale rozpadl se ještě nad ní) se do atmosféry dostalo obrovské množství roztaveného (především) křemičitého písku, jenž pak rychle chladl a v podobě několika miliónů různě tvarovaných i různě velikých skleněných kamenů dopadal na území jižních Čech a jižní Moravy. Po mnoho let pak nebylo známo, odkud se tyto zvláštní nerosty braly, dokud se v minulém století poprvé neobjevily první racionální úvahy o souvislosti bavorských kráterů s českými tektity. Od té doby také začala ve velkém jejich těžba a také začala růst jejich hodnota. Dnes si můžete koupit šperky zdobené upravenými a obroušenými vltavíny, ale vezte, že držet surový kus (pokud možno vlastní nález) je mnohem krásnější.

S Petrem Komárkem (současným vedoucím Hvězdárny v Pardubicích členem Astronomické společnosti Pardubice) jsme se vydali na okružní výpravu v pátek 5. října 2007. A ačkoliv jsme měli v plánu více, v sobotu 6. října 2007 v noci jsme se vrátili. Ale ne s prázdnou. Byť expedice byla co do lidí málopočetná, určitě byla vydařená.

V pátek v poledne byla cesta jasná - směr Milíkovice (vesnice mezi Českým Krumlovem a Českými Budějovicemi). Bohužel jižní Čechy jsou nyní plné objízďek a uzavírek, takže jsme se na pole dostali až k večeru. K našemu nemilému překvapení milíkovické pole bylo sice pěkně opršelé, ale hustě zarostlé a v místech, kde je největší výskyt tzv. „ježků“ (specifický tvar vltavínů), rostla metrová tráva. Abychom ušetřili peníze, tak jsme si s sebou vzali stan a ustlali si uprostřed lesa, kde jsme oslavili Petrovy 25. narozeniny. Byl to zvláštní pocit spát pod hvězdami, na které se drápaly špičky stromů v oblasti, kde před 14,5 miliony lety pršely tektity z nebe.

V sobotu ráno jsem se ještě vydal zkusit štěstí, ale kromě krásných srnek jsem nic

neviděl. Kolem 11. hodiny nás tedy zlákala ověřená lokalita Ločenice-Nesměn, kde není možné něco nenajít. Při příjezdu jsme byli nadšeni, protože pole u malé vodní nádrže bylo v poměrně dobrém stavu a hlavně perfektně opršelé. Do dvou hodin jsem já nacházel několik hezkých kousků, ale Petr se svými nemocnými očima měl stále smůlu. Po druhé hodině nás tedy nos vedl přímo k ločenické pískovně. Během cesty se mi podařilo najít v hustě zarostlém poli (mají tam kukuřici) velmi pěkný a čistý vltavín, o který jsem v podstatě zakopl (obrazně řečeno; až tak velký zase nebyl). Bylo mi ale trochu líto Petra, ačkoli jsem ještě netušil, jaký on udolá vltavínový rekord. Prošli jsme pole (u vyhloubených písčítých jam jsem našel ještě jeden kousek) a dorazili k pískovně. Bohužel chytří majitelé pískovny původní hrubé hroudy zbytkového materiálu zasypali jemným pískem, kde se nedalo najít zhora nic. To nás motivovalo k procházce, takže jsem poprvé obešel pískovnu celou a musím uznat, že je tam mnohem více míst, kde se dá hledat a není to nelegální (hlavně v zadní části pískovny - tam je vyhozen materiál daleko za hranice vstupu).

Během té chůze se mi podařilo najít dva další kousky a nakonec, k večeru, jsme se zastavili u maličké kupy hrubého materiálu kousek od vchodu do pískovny. I když občas projeli našťvaně se tvářící zaměstnanci a v dáli stále štěkal hlídací pes (přeci jenom už jsme byli na půdě pískovny, ale v tom místě to bylo spíše spekulativní), hrabali jsme a hrabali, až Petr zahlásil první úspěch. Já byl rád, on byl rád, a asi 3 minuty na to měl další. Petr tak pokořil svůj časový rekord mezi dvěma nálezy. Po půl hodině se i mě podařilo najít v té hroudě (v podstatě na tom samém místě jako Petrovi) poškozenou, ale krásnou dlouhou „kapku“ (další specifický tvar) a tím jsem prohlásil hledání za ukončené (už se stmívalo a nejlepší bylo skončit v tom nejlepší).

Měli jsme ještě v plánu jet přespat na Klet, ale počasí nás odradilo. Později jsem zjistil, že se na Kleti během noci vyjasnilo. No, nevádí. Tu Klet určitě zdoláme příště, ale tento úspěch ty pocity velmi zlehčil.

Obrázky: Petrův úlovek a moje vltavíny.

